

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr. 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor het examen economie 1 HAVO kunnen maximaal 56 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is verder de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

■ Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 ja
Uit de verklaring moet blijken dat de nominale loonstijging per werknemer kleiner is dan de stijging van de arbeidsproductiviteit.

Maximumscore 2

- 2 2,50%
Uit de verklaring moet blijken dat de nominale loonstijging gelijk is aan de prijsstijging.

Maximumscore 2

- 3 • (a) de internationale concurrentiepositie van bedrijven verbetert
(b) de export stijgt
• (c) de koopkracht van werknemers daalt
(d) de consumptieve bestedingen dalen

1

1

■ Opgave 2

Maximumscore 2

- 4 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
• Een antwoord waaruit blijkt dat Amerikaanse staalproducenten door de goedkope import afzet verliezen / de productie inkrimpen, zodat er mensen ontslagen moeten worden.
• Een antwoord waaruit blijkt dat Amerikaanse staalproducenten door de goedkope import hun prijzen moeten verlagen, waardoor er verlies kan ontstaan en bedrijven moeten sluiten.

Maximumscore 2

- 5 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat door het instellen van invoerrechten geïmporteerd staal duurder wordt, zodat Amerikanen minder staal uit Indonesië zullen kopen.

Maximumscore 2

- 6 uitspraak 1 onjuist
uitspraak 2 juist

■ Opgave 3

Maximumscore 2

- 7 in de eerste drie kwartalen van 2001

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Maximumscore 2

- 8 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat een lagere rente het lenen van geld goedkoper maakt, zodat de bestedingen toenemen en de bedrijven meer kunnen produceren.

Maximumscore 2

- 9 bij (1) aantrekkelijker
 bij (2) de vraag naar
 bij (3) stijgen

Opmerking
 Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Maximumscore 2

- 10 bij (1) stijgt
 bij (2) daalt
 bij (3) daalt
 bij (4) daalt

Opmerking
 Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Opgave 4

Maximumscore 2

- 11 uitspraak 1 onjuist
 uitspraak 2 juist
 uitspraak 3 onjuist

Indien 2 van de 3 juist	<u>1</u>
Indien 1 van de 3 juist	<u>0</u>

Maximumscore 2

- 12 nee
 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
- extra kosten: $\frac{2 \times 6 \text{ km}}{10 \text{ km}} \times \text{€ } 1,11 = \text{€ } 1,33$
 - besparing: $30 \times \text{€ } 0,02 = \text{€ } 0,60$

	<u>1</u>
	<u>1</u>

Opmerking
 Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 13 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
- prijsstijging: $\frac{\text{€ } 1,11 - \text{€ } 1,02}{\text{€ } 1,02} \times 100\% = 8,8\%$
 - afzetzijging: $0,3 \times 8,8\% = 2,6\%$
 - aantal liters: $0,974 \times 32 \text{ miljard} = 31,2 \text{ miljard}$

	<u>1</u>
	<u>1</u>
	<u>1</u>

Opmerking
 Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Opgave 5

Maximumscore 1

- 14 bij (1) resultatenrekening
 bij (2) balans

Maximumscore 2

- 15
-
- klant 3

*Opmerking**Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.***Maximumscore 2**

- 16
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:
-
- $5 \times 1 \text{ arbeidsjaar} + 7 \times 0,5 \text{ arbeidsjaar} = 8,5 \text{ arbeidsjaar}$

Maximumscore 2

- 17
-
- € 380.000

Opgave 6**Maximumscore 1**

- 18
-
- bij (1) lager
-
- bij (2) verlies

Maximumscore 2

- 19
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:
• nieuwe omzet: 14 miljard \times € 0,064	€ 896,0 miljoen	1
• oude omzet: 14,2 miljard \times € 0,059	€ 837,8 miljoen	
stijging	€ 58,2 miljoen	1

Maximumscore 2

- 20
-
- 6,1 cent

*Opmerking**Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.***Maximumscore 2**

- 21
-
- Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- bij de keuze voor Kees
Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, doordat de prijsstijging wordt beperkt.
 - bij de keuze voor Josette
Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om kwaliteitsverlies, doordat het bedrijf minder middelen heeft om te investeren.

Opgave 7**Maximumscore 1**

- 22
-
- uit de gewijzigde wegingsfactoren

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 23 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- stijgend inkomen 1
 Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
 Een verklaring waaruit blijkt dat mensen bij een stijgend inkomen de voorkeur gaan geven aan luxe boven minder luxe goederen 1
 - innovatie 1
 Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
 Een verklaring waaruit blijkt dat er nieuwe producten op de markt komen waaraan de mensen de voorkeur geven boven de bestaande 1

Maximumscore 1

- 24 bij (1) kleinere
 bij (2) grotere

Opgave 8

Maximumscore 1

- 25 depreciatie

Maximumscore 2

- 26 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat de Argentijnen door de corralito ernstig beperkt worden in hun bestedingsmogelijkheden en dat de ruilkringen de mogelijkheid bieden zonder peso's boodschappen te doen.

Maximumscore 2

- 27 indirecte ruil
 Uit de verklaring moet blijken dat de crédito dienst doet als geld.

Maximumscore 2

- 28 informele economie
 Uit de verklaring moet blijken dat het om niet-officieel geregistreerde productie gaat.

Opgave 9

Maximumscore 2

- 29 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 prijs exclusief BTW: $\frac{100}{117,5} \times \text{€ } 235 = \text{€ } 200$
 nieuwe prijs inclusief BTW: $\text{€ } 200 \times 1,19 = \text{€ } 238$

Maximumscore 2

- 30 Bedrijven gaan dan over een deel van de omzet geen BTW afdragen.

Opmerking
Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar Cito.

Einde